

SZÖVÉTEK AZ ÉJSZAKÁBAN

Ma, amikor az évtizedek fázadozása jutalmául száz és ezer holdas gazdaságokkal rendelkező farmereknek is éppoly bizonytalan a jövőjük, mint a múlt tavasszal érkezett hontalrai munkanélküliség, talán nem lesz érdektelen néhány pillantást vetnünk a mai társadalmi mozgalmak boszorkánykonyhájába. Az anyagi világgazdaság beteges és teljes csőd előtt álló vergődése ugyanis gyökeresen átalakította egyes társadalmi osztályok, érdekeltségek és egyedek életét és ennélfogva az emberek egy részének gondolatvilágát is.

És ezáltal is, mint minden ilyen alkalommal, akadnak mérsékelték és szélsőségesek, akik a körülmények, környezeti és vérmérsékletük szerint más más álláspontot foglalnak el az eseményekkel szemben. Nem akarunk itt társadalomtudományi vagy közgazdaságtani értekezéssel kísérkedni olvasóink előtt, nem fogunk távoli országok kérdéseivel messze, ismeretlen nemzetek problémáival foglalkozni — hiszen elég a magunk baja. S ha már egyszer Kanadát választottuk új otthonunkul, nézzünk itt szerteszét.

A nemrég még a bibliai tejjel-mézrel folyó Kánaánra vetekedő északi birodalomban ma éppenny a munkanélküliség, nélkülözés, nyomor nyomja a lakosság nagy részének hangulatát, akárcsak a hasonló természeti kincsekkel nem rendelkező, avagy a háboruban vesztett államokban. Az is elkieserítőleg hat az ország jelképére, hogy a nagy világégés idején felvett hatalmas államkölesönök a törlesztés kényszerű elhanyagolása miatt immár az égig nőttek. Ha tehát írót és papírost veszünk a kezünkbe, megállapíthatjuk, hogy pénzügyi téren Kanada sánája rosszabbul áll, mint valaha.

Miután pedig a birodalom sokáig ipara a letörhetetlen amerikai verseny miatt kezdettől fogva csak mint mesterséges légréteggel fenntartott nemzeti intézmény tudta betölteni hivatását, nyilvánvaló, hogy most még válságosabbra fordult a kanadai iparcikkek előállítására és értékesítésére egyaránt. Megmaradhat tehát az ország valóban nagy jövőjű őstermelése, azaz a bányászat, halászat, állattenyésztés, földművelés, melyek a lakosságnak a területhez viszonyított gyér száma miatt még hosszú időközönként biztos jövedelemmel lennének üzhetők. A dolgot azonban nem ilyen egyszerű.

Kanada állattenyésztése, de különösen földművelése ugyanis főleg nem a belföldi fogyasztás, hanem az egész világ piacára számra termel és miután éppen a fogyasztó államokat sújtotta leginkább az általános pangászt előidéző pénztelenség — Kanada gabonatermelője a maguk szírljában kénytelenek már már fulladozni. És amikor a "földbirtokos" osztály nélkülöz, nem csoda, hogy nem jut elég a megélhetésre a munkásság azon rétegének, amelynek akkor sem volt valami rózsás a sora, amikor azoknak jól ment, akik ma szintén nehéz gondokkal küzdenek.

Azokkal szemben azonban, akik most arra szeretnék felhívni a szomorúra fordult állapotokat, hogy zavart teremtsenek a saját céljak érdekében — egyre erősebben alakul ki az az általános vélemény, hogy Kanada lakossága maga is járuljon hozzá a bajok orvoslásához. "Kutyaharapást kutyaszőrrel kell gyógyítani" — mondja a magyar s bár a kanadai nyomorúság okát száz és egy eredőre vezethetjük vissza, a mai helyzet fölültébb alkalmas arra, hogy legalább a társadalmi bajok orvoslásával igyekezzünk kilábolni az országos nyavalyából.

A társadalom összefogása a torkunkat fojtogató bajok ellen: ez az a szövetség, amely utat mutathat a nyomorúság éjszakájában. Magyarországon először is egyengetni kell a magyar tömörülések egyes tagjait, majd pedig az egyes telepek közötti közös munkát a magyar munkanélküliség kíségetése, illetőleg mielőbbi elhelyezése érdekében. Ha egyesek dicsegetre méltó megértéssel tudtak áldozatot hozni munkanélkül

honfitársaik érdekében, nem tudnák-e megtenni ugyanezt a több-kévesebb szervezett magyarság minden létező alakulata? A szeretetvacsorák szelleme valóban új korszakot nyíthat Magyarországon társadalmi kialakulásában és olyan megbonthatatlan egységgé forraszthatja a magyarságot, amelyre még a várvárt jobb időkben nagy szükség lehet.

Ugyancsak itt kell ismét foglalkoznunk azzal a sokat felhívó problémával, amely szintén döntő fontosságú a kanadai magyarság sors jobbrafordulása szempontjából. És ez a kanadai benszülőttekkel, de különösen a vezető elemekkel való összeköttetés kiépítése. Hogy erről nem hiába írt oly gyakran a Kanadai Magyar Ujság, azt éppen a közelebbi hennünket oly közeli érintő események igazolják. Igenis az kell nekünk, hogy amikor kell, igénybe vehesse a magyarság a hatóságok támogatását is, anélkül, hogy visszautasításnak legyen kitéve.

Megfontolt, komoly fellépés tehát még összefoghatja a kanadai magyar tömegeket s megszerezheti a munkaadók és vezető körök hathatós pártfogását is. Ha egész Kanadában hivatalosa magaslátára tud emelkedni a magyarság, akkor ennek nem fog elmaradni a várt eredménye és megérhetjük hamarosan azt is, hogy a deportálást követelő Port Colborne-i és Calgary-i városi vezetők is a winnipeg-i polgármester szótárából fogják kölcsönkérni a magyarbarát szónokokat, melyek mögött magyarbarát tetteket is csinálhatunk ki — ha követjük a szövételket az éjszakában ...

Karácsonyeste a poétánál

MADACH IMRE HALHATATLAN REMEKMŰVE: "AZ EMBER TRAGÉDIAJA" SZEREPEL ELSŐNEK PROF. WATSON KIRKCONNELL TERVEI KÖZÖTT — MAGYAR KÖRNYEZETBEN DOLGOZIK KANADA LEGSOKOLDALBŰ IRODALMI BÚSZKESÉGE

Winnipeg, Manitoba. Ez a meg a kanadai szellemi életbe név nemcsak ott olvasható mindegyik magyarországi újság gabonapiaci rovatában, nemcsak a Kanadába szakadt magyarság egyetlen nemzeti irányu hetilapjának első oldalán, hanem sok-sok magyar szívében is. Okafoka van ennek. Amikor a bufalócsordák és hadakozó indiai nyomán megindult az utolsó vadnyugat felé az emberáradat, azt a sarhengeget, melyen most félhökörölök állanak magyar csizmák is tapodták, sok-sok százan, ezren, hogy előkészték a talajt az utánuk érkezőknek.

Hogy, hogy nem, már a háboru előtt is úgy látszott, hogy a pionirmagyarok alig fognak elengedő utánpótlást kapni az Ohiozából s ahelyett, hogy nemcsak anyagiakban, de szellemiekben is kiválhattak volna a többi nemzetek közül, meg kellett elégedniük azzal, ha meg tarthatták azt a talpalattnyi röögöt, melyet nehéz munkával érdemelték ki maguknak. A földhözragadottság nem engedte

re valahányat. — A dühös csérléség rájukrontott, de csak égyet tudtak agyonverni, a többi szétszaladt ...
— A komondorok voltaképp őrlő-csok voltak. A régi világban a télen is szabadban tanyázó szilajlényeket meg ridegmarhát oltalmazták a farkasok és a tolvajok ellen ...
— Lassanként aztán, hogy a legelő felosztásával megszünt a szilajbarom, a komondorok is a tanyákba szorultak és bizony, természetes vadásukat is magukkal hozták a mérhetetlen pusztáról ...
— Lehetetlen volt a tanyákba bemenni tőlük ... Főként éjjel ... A betyárok támadása is mindig puskalövélssel kezdődött, mi re fölhangzott a megölt komondor üvöltése s az ébredő gazda tisztában volt vele, hogy betyárok érkeztek ...
— Még aznap délután meghajtottuk a rétet, ahová az öt gyilkos menekült. Összehívtük a szomszédokat — puskák is akadt nyolc-tíz — s úgy intéztük a dolgot, hogy a réti kihelyesedő végén állottak föl a fegyveresek s a rét másik széléről kezdte el a hajtsát vagy negyven vasvillás, dorongos szomszédunk ...
— Mikor a rét közepéig értek, a szörnyű lármától megriadt egy fiatal komondor kitört a nédből, egyenesen a puskások elé.

Nyomban fegyverropogás és

mulva megtalálták a véres szörret valamelyik dombos, félreestő tájon ...
— S lassanként, ha köllött, ha nem, folyton rémüldöztek, különösen az asszonynepek. Elkendtek oktanulni visitozni és halálra rémítették az egész ház népet. S ha a kisgyerek elbucogott, hogy az asszony nem leltek, rögtön azt kiáltották, hogy az emberevő kutyák viték el ...
— Ha valakinek eltűnt valamegyes lábasszöszága, először hozzánk jött és fölünk követelte az elégtételt ... Mert bizonyossá vették, hogy az elvadult kutyák a kártevők ...
— Naprenden volt a panasz és kellemetlenség. El lehet képzelni mennyire azon voltunk, hogy mielőtt kiirtsuk őket ...
— Egész nyarunkat éjszakai leszen töltöttük a kukoricásokban, meg a rét körül. De késő őszre csak egyetlen-egyet sikerült agyonlőni ...
— Maradt még három, de csak kettő mutatkozott, mert a harmadik megkölyezett a rétbén ...
— No, jól nézünk ki — mondta Szuhay — ha fölnevel vagy kilenc kölyköt, oszt elkezdji vezetgetni őket!

Mikor befagyott a rét, Szuhay elment nádvágókért Akasztó ... De káromkodva jött vissza, mert nem akadt vállalkozó egy se ...
— Hogsyisne! Hogy az ember evő kutyák foga alá kerülünk! — Nem köll aggoskodni! Ott leszek én is, fegyverrel, napeszig!

— Hát csak legyen, de mi nem leszünk!
— A nád lábón maradt — törte a szél, avas lett — s mi meglehetősen jövedelemtől estünk el ...
— Csodálatos, hogy mennyire érzé az állat, ha olyan bünt követ el, amire nincsen irgalom!
— A bika, ha embert öl, a disznó, ha gyereket tép szét, vagy a kutya, ha lemar valakit, rögtön elbujdosik ... Vagy legalábbis elbukik és nem mutatja magát. S ha fölkeresik, tudja, hogy elérkezett az utolsó órája és eszeveszett rémületet tanusít ...
— Ezek is tisztában voltak azzal, hogy az embereket halálos ellenségükké tették. Hogy minden igyekezetükkel kerülni kellett őket ... És rájöttek arra is, hogy maguknak kell az élelmükről gondoskodni, mert eltartott háziállatokból üldözött vadállatok lettek ...
— Bujkálva éltek és szákmány után éjszaka jártak. Csak még arra nem tudták magukat elhatározni, hogy fölkereskedve, elvándoroljanak. Ez hiányzott még a teljes elvadulásukhoz, ami azonban már a kölykeikből nem fog hiányozni ...
— A tél végefélő — olvadás előtt — újabb kíséretre határoztak el magunk. A nádat már ugys lezuzta a hó meg a szél, — megbeszéltek, hogy rájukgyújtjuk a rétet ...
— Azt a sarkát gyújtjuk föl, ahonnét a szél fúj. A lángtengeren nem tudtak visszatérni s a tulsó szélén fölállva és két ol-

KARÁCSONYI LATOGATÁS A VERSSOROK FELLEG-VARÁBAN

Olyan ember kellett ehez, a kinek már az ősei is itt szivták magukba a kanadai levegőt és akiknek munkálkodása, szava, sójt magyarbarát állásfoglalása előtt is meghajol egy egész ország. És ime, ugyanabból a sarhengegetből alakult préri-fővárosból, melyben valamikor magyar pionrok és azóta is szerencsés és még inkább sorsüldözött magyarok ezrei verődtek össze — kinőtt egy ember. Egy Ember, kinek megesett a szíve a magyarságon és volt is tehetsége, hárneve és bátorsága ahhoz, hogy nemcsak Kanadában, nemcsak az egész angolszász birodalomban, hanem mindenütt, ahol angol olvasnak az emberek, megismerjék fajunk szellemi értékeit.

Elmentünk tehát ehhez a magyarbarát kanadai tudóshoz karácsony estéjén, hogy megköszönjük neki eddigi munkálkodását és megkérdjük, hogy mi a terve a jövőre? Az Elm Street 243 szám alatt lakik a költő. Villájának ablakán átsüllognak a karácsonyi díszek. Titkoszatos valami még itt a karácsonyfa, hiszen a póttömnyi kis Jamie és Tommy gyerekek csak az ovodásveket tapossák. Bemegyünk, szívesen fogadnak, mint minden magyart. S ha szabad a barátai együttes mindig oly karácsonyi hangulatából elrúlunk valamit: az a Kirkconnell-ház magyar jellege legyen.

Mert a ház ura, a tudós pápaszemes Watson Kirkconnell egyetemi tanári állása mellett második főfoglalkozásává, valóságos szenvedélyévé tette a magyar kulturában való elmélyedést. Annyira megy ez, hogy az asztalán nagy matyó terít, rajta csikóbőrös kulacs diszeleg. A dolgozószobájában tengernyi magyar könyv, szótár és kéziratos tudományos rendszerességű összefordva. Az íróasztalon névsor szerinti elrendezésben több mint száz kiváló magyar író életrajza — angol fordításban, a fiókban pedig a "North American Book of Magyar Verse" elkészült kézirat, mely már csak a kiadó táviratára vár.

Vannak azonban valóságos magyar ereikék a Kirkconnell "műterem"-ben. Ilyen például néhány gondosan elzárt levél, melyek alján öreges, reszkető írással olvasható az aláírás: Szabolcska Mihály. Vannak ugyanott féltve őrzött, becses kéziratok Babbitól és Reményik-től Mécs Lászlóig, a modern magyar irodalom talán legnagyobb alakjág nagy számban, azonban a Szabolcska írása talán azért is a legértékesebb, mert a nép nyelvének e nagy művelője, az öreg papköltő már nem ir levelet többé ...

"AZ EMBER TRAGÉDIAJA" ANGOLUL: EZ LESZ WATSON KIRKCONNEL KARÁCSONYI AJÁNDÉKA

Nem hiába van magyar mesélőnk még a kis Jamie és Tommy kezében is, magyar tervekől bizserog a jövő évi munkaprogram is a Kirkconnell-kurán. Tudós műfordító barátunk ugyanis már alighogy az utolsó sánitásokat végzi a "North American Book of Magyar Verse" csodálatosnak ígérkező kötetén máris olyan ajándékkal igyekszik meglepni a magyarságot, amilyenre még a legmerészebbek sem számíthattak. Nem kisebb fába vágja ugyanis Prof. Watson Kirkconnel a fejszéjét, mint halhatatlan költőnk, a lélekbuzgó Madách Imre "Az ember tragédiája" című színművének angol fordításába.

Sokan megpróbálkoztak ezzel a szinte teljesíthetetlen feladattal, hogy a magyar drámai irodalomnak még Goethe Faustjánál is hatalmasabb alkotását angol nyelvre ültessék, azonban mindéddig hiányzott az a mester, aki sikerrel tette volna le a pennát az utolsó sorok, az "Ember küzd és bizva bízzál" lefordítása után. A páratlan angol nyelvi készséggel és a magyar lélek megértése iránti bizalmas érzéssel megáldott Kirkconnel azonban biztos a dolgában. Csak még azt szeretné elérni, hogy a világhírű newyorki magyar festőművész, Pogány Vilj ilusztrálja "Az ember tragédiája" angol fordítását, hogy ezáltal a magyarságot még kevésbé ismerő olvasóközönség az annyira zamatosan magyaros Pogány-féle alkotásokból is szíjvon ihletet, magyar levegőt "Az ember tragédiája" örök gondolatáiban való elmélyedéshez.

ÚJÉVI AJÁNDÉKKAL LEPTÉ MEG OLVASÓINKAT WATSON KIRKCONNELL

Lehet, hogy talán sokáig maradtunk a magyar kultúra emesse északra kitolt szentélyében, honnan — ha a Gondviselés is úgy akarja — még a közeljövőben megindulhatnak nemzetmentő munkájukra a magyar költészet angolra áttüzetett remekel. Azonban hogy a hidegvérűnek látszó angolok gúnyja alatt nemcsak vendéglátó, de megértő szív dobog, azt onnan gondoltuk, hogy a karcsony únepe után eljött hozzánk a magyarbarát poeta és barátságá jeleül egy papírlapot adott a "Kanadai Magyar Ujság" olvasóinak emelkül — az új esztendőre.

A papírlapon "Hungaria" cím alatt a szíve vérvél írt egy költeményt az országos hírű nagy angol poeta a magyar feltámasztásról. A gyönyörű újévi óda ütemes magyarra való lefordításához Berzsenyiek, Kölcsyek avagy Vörösmartyk kellenének: a megértéséhez azonban legyen elegendő olvasóink halálja az írást a Watson Kirkconnel írást, a kinek többet még kevés kanadai tett a magyar kultúráért.

VITA EGY FRANCIA ÉS EGY CSEH LAP KÖZÖTT

Paul Ferdonet az Eho de Loire folyócskáján "Úzenet a magyarokhoz" címen egy magyarbarát cikket tett közzé, amelyre a "Cesko Slovo" éles támadással válaszol. Paul Ferdonet teljesen visszautasítja a "Cesko Slovo" támadását és megírja, hogy a francia-magyar közlekedésre vonatkozó cikk két francia forrásból szerezte. Egyébként is emlékeztetnie idézi a cseheknek, hogy Irányi Déniel 1871-ben Franciaország megcsönkítése ellen foglalt állást s Irányin kívül még hatvanhat magyar képviselő szállt síkra Franciaország mellett. Megjegyzi még Ferdonet, hogy buca pesti látogatása idején a Hungaria-szálló éttermében felszólt egy nemzetközi turisztikai banketten s magyarbarát cseh delegátusok is végighallgatták, anélkül, hogy állításait cáfolni tudták, vagy akarták volna.

KOMONDOROK

IRTA: SZALAY LASZLO

Említették már, hogy nálunk a tanyát hat hóféher komondor őrizte ... Hatalmas állatok, akár az esztendő borjú és vadak, mint a puszta farkasai. Egész télen át nyers lohuson éltek, azonkívül Szuhay kölyökkorukban úgy megvadtotta őket, hogy soha földel alá nem mentek és nem eresztettek közel magukhoz senkit.

Sok baj volt velük ... Rátámadtak a szomszéd tanyákra s birkát, malacot raboltak, sőt szembeszállottak még a pandurokkal is, akik sietve ugráltak le lovalkról, mikor a hat komondor, "Mocskos" vezetésével, megattakolta őket ...

Ha ugyanis lovon maradtak, nem tudták megvédeni a ló hátulját ... Össze-vissza marták a komondorok. Sőt az is megtörtént, hogy mikor a pandur kivette a kengyelből a lábát és az egyiknek feléjéugrott, az elkapta a csizma orrát, lerángatta a pandur lábáról és elszaladt vele ...

Dinka Samu bácsi kocsin jött hozzánk a tanyára. Elejbe szaladt mind a hat és dühös a csarkodással kísérték.

Az öreg előreszólt a kocsi-rak: — Hoci azt az ostort! az a kocsis hátranyújtotta, az öreg meg visszakézből rettentően odasújtott az egyik dühös ködö fejére.

Azonnal levált az egyik füle tőlvig, mintha leborotvták volna, de a fájdalomában dühödött állat nem hagyta ennyiben a dolgot, hanem beugrott hozzá a kocsiba.

Mészáros volt az öreg, elkapta a vadállat torkát és kidobta a kocsiból, egyidejűleg ráordított a kocsisra: — Hajts! ...

Négy kutyát dobált le a kocsiról a tanyáig s ha nem hívják Dinka Samunak, ott tépték volna össze a komondorok a kocsit!

Egyszer egy havas, téli hajnalon — a tanyában még javában aludtunk, csak egy-két koránkelő béres mozgott az istállóban — rémséges gaszágra vetemedtek a komondorok.

Valami szerencsétlen csavargót vettek észre és rávetették magukat. Az a boldogtalan meg — nyilván' erőt vett rajta a félelem — elkezdett szaladni és beszaladt a kazlak közé ... A hat komondor meg utána és hogy, hogy, megértették a szörnyűség: szétszaggatták ...

A béresek akadtak véres nyomaikra, mikor szalmáért mentek és telekiabálták a rémhírral a tanyát.

Képzhetetlen fölhaborodás támadt ... Első dühében mindenki puskához, vasvillához kapott és megrohanták a szerűkerten lappangó, bűnikét sejtő komondorokat.

Hiába kiiltosztott Szuhay, hogy nem kell megriasztani őket, majd elméregel ő egyszerűen